

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Európska iniciatíva občanov

(2018/C 247/10)

Spravodajca:	Luc Van den Brande (BE/EES), člen kontaktnej kancelárie Flámsko – Európa
Referenčný dokument:	COM(2017) 482 final
	SWD(2017) 294 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

Článok 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Predmet úpravy	Predmet úpravy
Týmto nariadením sa stanovujú postupy a podmienky požadované v súvislosti s iniciatívou, na základe ktorej sa Európska komisia vyzýva, aby v rámci svojich právomocí predložila vhodný návrh vo veciach, o ktorých sa občania Únie domnievajú, že na účely vykonávania zmlúv je potrebný právny akt Únie (ďalej len „európska iniciatíva občanov“ alebo „iniciatíva“).	Týmto nariadením sa stanovujú postupy a podmienky požadované v súvislosti s iniciatívou, na základe ktorej sa Európska komisia vyzýva, aby v rámci svojich právomocí predložila vhodný návrh vo veciach, o ktorých sa občania Únie domnievajú, že na účely vykonávania zmlúv je potrebný právny akt Únie (ďalej len „európska iniciatíva občanov“ alebo „iniciatíva“) podľa článku 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Zdôvodnenie

Odkaz na článok 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie s cieľom ujasniť, že právnym aktom sú nielen záväzné nariadenia, smernice a rozhodnutia, ale aj nezáväzné odporúčania a stanoviská.

Pozmeňovací návrh 2

Článok 1

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Predmet úpravy	Predmet úpravy
Týmto nariadením sa stanovujú postupy a podmienky požadované v súvislosti s iniciatívou, na základe ktorej sa Európska komisia vyzýva, aby v rámci svojich právomocí predložila vhodný návrh vo veciach, o ktorých sa občania Únie domnievajú, že na účely vykonávania zmlúv je potrebný právny akt Únie (ďalej len „európska iniciatíva občanov“ alebo „iniciatíva“).	Týmto nariadením sa stanovujú postupy a podmienky požadované v súvislosti s iniciatívou, na základe ktorej sa Európska komisia vyzýva, aby v rámci svojich právomocí predložila vhodný návrh vo veciach, o ktorých sa občania Únie domnievajú, že na účely vykonávania zmlúv je potrebný právny akt Únie (ďalej len „európska iniciatíva občanov“ alebo „iniciatíva“).

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	Vykonávanie zmlúv znamená tiež, že Komisia má podľa článku 48 Zmluvy o EÚ možnosť predložiť podnety na revíziu zmlúv.

Zdôvodnenie

Komisia môže podľa článku 48 Zmluvy o Európskej únii predkladať Rade EÚ podnety na revíziu zmlúv. Ak má Komisia právomoc navrhnúť takéto zmeny zmlúv, musia sa za prípustné považovať aj občianske iniciatívy, ktoré navrhujú zmeniť zmluvy.

Pozmeňovací návrh 3

Článok 4 ods. 4

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Informácie a pomoc poskytované Komisiou a členskými štátmi</p> <p>Po tom, ako Komisia zaregistrovala iniciatívu v súlade s článkom 6, poskytne preklad obsahu uvedenej iniciatívy do všetkých úradných jazykov Únie na účely jeho uverejnenia v registri a jeho použitia na zber vyhlásení o podpore v súlade s týmto nariadením. Skupina organizátorov okrem toho môže poskytnúť preklady prílohy do všetkých úradných jazykov Únie na účely ich uverejnenia v registri a prípadne aj preklady návrhu právneho aktu uvedeného v prílohe II a predloženého v súlade s článkom 6 ods. 2.</p>	<p>Informácie a pomoc poskytované Komisiou a členskými štátmi</p> <p>Po tom, ako Komisia zaregistrovala iniciatívu v súlade s článkom 6, poskytne preklad obsahu uvedenej iniciatívy do všetkých úradných jazykov Únie na účely jeho uverejnenia v registri a jeho použitia na zber vyhlásení o podpore v súlade s týmto nariadením, vrátane prekladov príloh na účely ich uverejnenia v registri a v náležitých prípadoch aj preklady návrhu právneho aktu uvedeného v prílohe II a predloženého v súlade s článkom 6 ods. 2.</p>

Zdôvodnenie

Zdá sa byť rozumné, aby Európska komisia po zaregistrovaní iniciatívy poskytla aj preklady dokumentov v prílohe, predovšetkým tiež návrhu právneho aktu, ak je súčasťou tejto iniciatívy.

Pozmeňovací návrh 4

Článok 6

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Registrácia</p> <p>1. Vyhlásenia o podpore pre iniciatívu sa môžu zbierať len po tom, ako bola iniciatíva zaregistrovaná Komisiou.</p> <p>2. Skupina organizátorov predkladá Komisii žiadosť o registráciu prostredníctvom registra.</p>	<p>Registrácia</p> <p>1. Vyhlásenia o podpore pre iniciatívu sa môžu zbierať len po tom, ako bola iniciatíva zaregistrovaná Komisiou.</p> <p>2. Skupina organizátorov predkladá Komisii žiadosť o registráciu prostredníctvom registra.</p>

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Skupina organizátorov pri predkladaní žiadosti takisto:</p> <p>a) poskytuje informácie uvedené v prílohe II v jednom z úradných jazykov Únie;</p> <p>b) keď pozostáva z viac než 7 členov, uvádza tých sedem členov, ktorí sa vezmú do úvahy na účely článku 5 ods. 1 a 2;</p> <p>c) prípadne uvádza, že bol podľa článku 5 ods. 7 zriadený právny subjekt.</p> <p>Bez toho, aby boli dotknuté odseky 5 a 6, Komisia rozhoduje o žiadosti do dvoch mesiacov od jej predloženia.</p> <p>3. Komisia iniciatívu zaregistruje, ak: [...]</p>	<p>Skupina organizátorov pri predkladaní žiadosti takisto:</p> <p>a) poskytuje informácie uvedené v prílohe II v jednom z úradných jazykov Únie;</p> <p>b) keď pozostáva z viac než 7 členov, uvádza tých sedem členov, ktorí sa vezmú do úvahy na účely článku 5 ods. 1 a 2;</p> <p>c) prípadne uvádza, že bol podľa článku 5 ods. 7 zriadený právny subjekt.</p> <p>Bez toho, aby boli dotknuté odseky 5 a 6, Komisia rozhoduje o žiadosti do dvoch mesiacov od jej predloženia.</p> <p><i>Komisia predloží žiadosť o registráciu nezávislému sedemčlennému výboru zloženému z právnikov, zástupcov akademickkej obce a zástupcov európskej občianskej spoločnosti, ktorí posúdia prípustnosť tejto žiadosti. Členovia výboru môžu skupinu organizátorov vypočítať. Výbor predloží svoje odôvodnené rozhodnutie Komisii, ktorá na jeho základe rozhodne.</i></p> <p>3. Komisia iniciatívu zaregistruje, ak:</p>

Zdôvodnenie

Jedným z hlavných problémom v novom nariadení je aj naďalej konflikt záujmov a monopol Komisie vo všetkých fázach postupu. V súlade so stanoviskom VR z roku 2015 sa preto navrhuje zveriť právomoc rozhodovať o registrácii nezávislému výboru zloženému z právnikov, zástupcov akademickkej obce a zástupcov európskej občianskej spoločnosti.

Pozmeňovací návrh 5

Článok 8

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p style="text-align: center;"><i>Lehota na zber vyhlásení</i></p> <p>1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 11 ods. 6, sa všetky vyhlásenia o podpore zbierajú počas obdobia, ktoré nepresiahne 12 mesiacov od dátum zvoleného skupinou organizátorov („lehota na zber vyhlásení“). Tento dátum nesmie byť neskôr ako tri mesiace od zaregistrovania iniciatívy v súlade s článkom 6.</p> <p>Skupina organizátorov informuje Komisiu o zvolenom dátume najneskôr 10 pracovných dní pred týmto dátumom.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Lehota na zber vyhlásení</i></p> <p>1. Bez toho, aby bol dotknutý článok 11 ods. 6, sa všetky vyhlásenia o podpore zbierajú počas obdobia, ktoré nepresiahne 18 mesiacov od dátumu zvoleného skupinou organizátorov („lehota na zber vyhlásení“). Tento dátum nesmie byť neskôr ako tri mesiace od zaregistrovania iniciatívy v súlade s článkom 6.</p> <p>Skupina organizátorov informuje Komisiu o zvolenom dátume najneskôr 10 pracovných dní pred týmto dátumom.</p>

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Ak si skupina organizátorov želá ukončiť zber vyhlásení o podpore pred uplynutím 12 mesiacov od začiatku lehoty na zber vyhlásení, informuje Komisiu o dátume, ku ktorému sa lehota na zber vyhlásení má skončiť.	Ak si skupina organizátorov želá ukončiť zber vyhlásení o podpore pred uplynutím 18 mesiacov od začiatku lehoty na zber vyhlásení, informuje Komisiu o dátume, ku ktorému sa lehota na zber vyhlásení má skončiť.

Zdôvodnenie

Získať 1 milión podpisov je veľmi náročná úloha a predpokladom jej úspešného zvládnutia je osвета medzi občanmi a poskytovanie informácií. Na to, aby sa to podarilo zvládnuť do jedného roka, musí byť skupina organizátorov veľmi dobre zorganizovaná. Je nevyhnutné zaistiť, aby aj iné ako veľké mimovládne organizácie s nadnárodnou sieťou mohli prísť s európskou iniciatívou občanov. Navrhuje sa preto predĺžiť lehotu na zozbieranie vyhlásení o podpore na 18 mesiacov, čo by bolo menej odstrašujúce pre potenciálnych organizátorov iniciatív.

Pozmeňovací návrh 6

Článok 14

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Uverejnenie a verejné vypočutie	Uverejnenie a verejné vypočutie
<p>1. [...]</p> <p>2. Skupine organizátorov sa do troch mesiacov od predloženia iniciatívy poskytne možnosť prezentovať svoju iniciatívu na verejnom vypočutí.</p> <p>Komisia a Európsky parlament spolu zorganizujú verejné vypočutie v Európskom parlamente. Možnosť zúčastniť sa na tomto vypočutí sa poskytne zástupcom ostatných inštitúcií a poradných orgánov Únie, ako aj zainteresovaným stranám.</p> <p>Komisia a Európsky parlament zabezpečujú vyvážené zastúpenie príslušných verejných a súkromných záujmov.</p> <p>3. Komisia je na vypočutí zastúpená na primeranej úrovni.</p>	<p>1. [...]</p> <p>2. Skupine organizátorov sa do troch mesiacov od predloženia iniciatívy poskytne možnosť prezentovať svoju iniciatívu na verejnom vypočutí.</p> <p>Európsky parlament zorganizuje verejné vypočutie v Európskom parlamente. Možnosť zúčastniť sa na tomto vypočutí sa poskytne zástupcom ostatných inštitúcií a poradných orgánov Únie, národných parlamentov, ako aj zainteresovaným stranám.</p> <p>Európsky parlament na vypočutí zabezpečí vyvážené zastúpenie príslušných verejných a súkromných záujmov.</p> <p>3. Komisia je na vypočutí zastúpená na primeranej úrovni.</p> <p>4. Európsky parlament po vypočutí prijme odporúčanie pre Európsku komisiu s návrhom ako reagovať na danú európsku občiansku iniciatívu.</p>

Zdôvodnenie

Európsky parlament je pre skupiny organizátorov najvhodnejším miestom na prezentáciu svojich iniciatív. Je teda logické, že Európsky parlament zabezpečí organizáciu vypočutia v plnom rozsahu. Z inštitucionálneho hľadiska neexistuje žiadny dôvod, prečo by do tejto organizácie mala byť zapojená Komisia. Navyše by to malo prispieť k upevneniu dôvery organizátorov v transparentný a nezávislý proces. Prostredníctvom zapojenia národných parlamentov do tohto procesu by sa mali zlepšiť možnosti na vytvorenie európskej diskusie.

Je dôležité, aby Európsky parlament po vypočutí zaujal vlastný postoj k iniciatíve.

Pozmeňovací návrh 7

Vložiť nový článok za článok 15

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
	Komisia predloží na vedomie Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Európskemu výboru regiónov iniciatívy, ktoré nezískali osvedčenie podľa článku 12 ods. 5, avšak v stanovenej lehote zozbierali 75 % podpisov.

Zdôvodnenie

V minulosti sa ukázalo, že niektorým iniciatívam sa napriek ich inovačnému prínosu k európskej politike nepodarilo zozbierať požadovaný počet vyjadrení podpory. Bola by preto škoda, keby sa politický odkaz týchto iniciatív stratil. Európsky parlament sa môže rozhodnúť vzhľadom na spoločenský a politický význam týchto iniciatív vyvíjať vlastné iniciatívy.

Pozmeňovací návrh 8

Článok 24

Text navrhnutý Európskou komisiou	Zmena navrhnutá VR
Preskúmanie Komisia pravidelne preskúmava fungovanie európskej iniciatívy občanov a predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tohto nariadenia najneskôr do piatich rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia a potom každých päť rokov . Tieto správy sa zverejňujú.	Preskúmanie Komisia pravidelne preskúmava fungovanie európskej iniciatívy občanov a predloží Európskemu parlamentu a Rade správu o uplatňovaní tohto nariadenia najneskôr do troch rokov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia a potom každé tri roky . Tieto správy sa zverejňujú.

Zdôvodnenie

Je dôležité pravidelne zhodnotiť fungovanie európskej iniciatívy občanov, a to nielen čo sa týka postupov, ale aj jej politického vplyvu a účinného zapojenia občanov do politiky. Včasné hodnotenie je potrebné na prijatie nápravných opatrení. Obdobie troch rokov by bolo preto vhodnejšie. Zlyhanie tohto nariadenia by znamenalo koniec európskej iniciatívy občanov.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV,

1. Výbor regiónov 13. októbra 2015 schválil stanovisko týkajúce sa európskej iniciatívy občanov⁽¹⁾. Toto stanovisko bolo vypracované v nadväznosti na správu Európskej komisie o uplatňovaní nariadenia (EÚ) č. 211/2011. Vzhľadom na mimoriadne vysoký počet a na povahu pripomienok, ktoré boli predložené v priebehu konania, Výbor regiónov (VR) žiadal revíziu uvedeného nariadenia.

2. Stredobodom európskeho projektu sú Európania. Participatívnu demokraciu v Európe treba chápať ako povzbudenie európskych občanov, aby sa zapájali do európskej politiky a tvorili budúcnosť Európy. V zmluve (článok 10 ods. 3) sa každému občanovi udeľuje právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie.

3. Európska iniciatíva občanov je právom európskych občanov. **Môže pomôcť poskytnúť odpoveď na pociťovaný demokratický deficit v Európskej únii a preklenúť priepasť medzi občanmi EÚ a európskymi inštitúciami a politikmi.** S ohľadom na pretrvávajúcu krízu hospodárstva a dôvery v EÚ je dôležité **poskytovať príležitosti** na otvorený dialóg **medzi občanmi EÚ**, aby sa zabránilo ďalšiemu rozčarovaniu z európskej integrácie. Je **mimoriadne dôležité vybudovať a obnoviť dôveru tých mladých Európanov, ktorí možno stratili vieru v proces európskej integrácie. Európska iniciatíva občanov**

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 423, 17.12.2015, s. 1.

ponúka občanom právo na legislatívnu iniciatívu, **a tým im ako nadnárodný nástroj poskytuje príležitosť zapojiť sa do politickej agendy EÚ a povzbudzuje** celoeurópsku diskusiu o otázkach, ktoré sú pre európskych občanov dôležité.

4. Inštitúcie EÚ majú podľa článku 11 Zmluvy o Európskej únii povinnosť informovať občanov a reprezentatívne združenia a dať im možnosť verejne vyjadrovať a vymieňať si názory na všetky oblasti činnosti Únie. V tom istom článku sa Európska komisia výslovne poveruje viesť konzultácie so zainteresovanými stranami s cieľom zabezpečiť súdržnosť a transparentnosť činností Únie. Komisia by mala brať vážne základnú požiadavku zodpovednosti, ako predpoklad demokracie a dobrej správy vecí verejných v súlade s duchom zmlúv.

5. Ak sa európska iniciatíva občanov má stať úspešnou súčasťou demokratickej štruktúry EÚ, je mimoriadne dôležité, aby úspešné európske iniciatívy občanov viedli k skutočným politickým diskusiám a získali si väčšiu politickú odozvu od inštitúcií EÚ.

6. Európska iniciatíva občanov nie je náhradou práva na iniciatívu Európskej komisie, ktoré prinieslo pokrok v prehľbovaní Únie a ktoré musí existovať naďalej. Európska iniciatíva občanov je ďalším prostriedkom pre vzájomné porozumenie medzi občanmi a poskytuje nadnárodný rozmer diskusiám na úrovni EÚ, čo je prínosom pre celý inštitucionálny systém EÚ vrátane samotnej Európskej komisie. Európska iniciatíva občanov má preto potenciál byť veľmi dobrým príkladom „demokracie v praxi“.

7. Občanom Európy ponúka príležitosť zapojiť sa do rozhodovacieho procesu EÚ a ovplyvňovať európsky politický program. Komisia však musí vyvíjať ďalšie iniciatívy s cieľom posilniť občiansky dialóg a priviesť občanov bližšie k európskym politikám. Európska iniciatíva občanov by sa mala považovať za jeden z nástrojov na dosahovanie cieľov participatívnej demokracie, nemalo by sa však očakávať, že sa touto iniciatívou automaticky zabezpečí zapojenie občanov do európskeho rozhodovania.

8. Pozornosť treba venovať možnostiam ustanoveným v Zmluve so zreteľom na participatívnu demokraciu a najmä na vertikálny občiansky dialóg⁽²⁾. V záujme udržiavania otvoreného, transparentného a pravidelného dialógu s reprezentatívnymi združeniami a občianskou spoločnosťou v súlade s článkom 11 ods. 2 ZEÚ by Európska komisia mala iniciovať „režim dialógu“, v rámci ktorého sa európske inštitúcie zamerajú namiesto postupov na podstatu. Európska iniciatíva občanov nie je funkčným nástrojom spolurozhodovania. Treba ju vnímať ako základný pilier participatívnej demokracie zameraný na rokovania, spoluprácu a spoločnú tvorbu, ale aj ako príležitosť konfrontovať Európsku komisiu s vážnymi obavami občanov, s cieľom vytvoriť povedomie a dosiahnuť vzájomné porozumenie.

9. Európska iniciatíva občanov je vyjadrením participatívnej demokracie, ktorá dopĺňa myšlienku zastupiteľskej demokracie; rozširuje súbor práv spojených s občianstvom Únie a verejnú diskusiu o európskych politikách; mala by posilniť zodpovednosť občanov za Úniu a ich stotožnenie sa s Úniou.

10. Právne a politické participatívne nástroje by sa mali posilniť, aby sme dospeli k obnovenej štruktúre riadenia založenej na zásade viacúrovňového riadenia. Viacúrovňové riadenie je v podstate viackanálové, a preto počíta s „aktívnejšími“ európskymi občanmi. Dôležité je zaistiť systém inovatívneho zastupovania záujmov, v rámci ktorého ľudia cítia, že sú zastupovaní rovnako bez ohľadu na odlišnosť svojej identity.

11. Európsky verejný priestor na diskusiu medzi občanmi a so subjektmi s rozhodovacou právomocou je dôležitý pre legitímnosť a zodpovednosť EÚ. Demokratický deficit možno odstrániť len vtedy, ak sa vytvorí európska verejná sféra, ktorej súčasťou je demokratický proces.

12. Politické odporúčania týkajúce sa participatívnej demokracie na európskej úrovni, ktoré Výbor regiónov vyslovil vo svojom stanovisku z 13. októbra 2015, sú naďalej v celom rozsahu platné.

⁽²⁾ Správa Luca Van den Brande, osobitného poradcu predsedu Európskej komisie Jeana-Clauda Junckera, *Reaching out to EU citizens: A new opportunity „About us, with us, for us“*, október 2017.

Nové nariadenie o európskej iniciatíve občanov

13. Výbor regiónov vo svojom stanovisku z roku 2015 uviedol, že európska iniciatíva občanov vo svojej súčasnej podobe nebude podporovať participatívnu demokraciu, pretože tento postup a ďalšie pravidlá obsahujú priveľa administratívnych a technických obmedzení, prekážok a bariér, ktoré občanov odrádzajú od zapájania sa do európskeho demokratického procesu. Navyše sa ukázalo, že občianska iniciatíva v súčasnej podobe neumožňuje občanom ovplyvňovať európsku politickú agendu a proces politického rozhodovania.

14. Výbor regiónov sa stotožňuje s názormi Európskeho parlamentu, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a európskej ombudsmanky v tom, že nové nariadenie je významným krokom správnym smerom k zlepšeniu postupov európskej iniciatívy občanov.

Procedurálne a administratívne zlepšenia v novom nariadení

15. Výbor regiónov víta nasledujúce procedurálne a administratívne zlepšenia v novom nariadení, ktoré navrhuje Komisia:

- navrhovateľmi európskej iniciatívy občanov sú jednotliví občania (organizátori), odteraz však môžu vytvoriť združenie s právnou subjektivitou, aby sa obmedzila trestná zodpovednosť organizátorov za úmysel a hrubú nedbanlivosť,
- lehota na zozbieranie podpisov je naďalej 12 mesiacov, navrhovatelia iniciatívy však majú ďalšie 3 mesiace od registrácie na to, aby si stanovili, kedy sa začne zbieranie podpisov,
- vyhlásenie o podpore môžu podpísať osoby staršie ako 16 rokov,
- zjednodušila sa povinnosť poskytnúť osobné údaje ako podmienka podpísania vyhlásenia o podpore. Všetci občania EÚ budú môcť podporiť iniciatívu na základe štátnej príslušnosti bez ohľadu na miesto bydliska. Komisia navrhuje možnosť výberu medzi dvoma šablónami vyhlásení o podpore. (V členských štátoch sa v súčasnosti využíva 13 rôznych formulárov),
- zlepšenie procesu registrácie vrátane možnosti čiastočnej registrácie iniciatív namiesto zamietnutia celej iniciatívy na základe prípustnosti, pričom Komisia zaregistruje len časť, ktorá je prípustná,
- bude vytvorená online platforma spolupráce pre európsku iniciatívu občanov, ktorá bude poskytovať fórum na diskusiu a poradenstvo a podporovať organizátorov,
- Komisia zriadi a bude prevádzkovať centrálny online systém na zber vyhlásení podpory s cieľom zjednodušiť zbieranie a registráciu vyhlásení, ako aj ich overovanie štátnymi orgánmi. Komisia tento systém vytvorí a bude ho trvale prevádzkovať a poskytovať zadarmo,
- Komisia zabezpečí po registrácii preklad európskej občianskej iniciatívy do všetkých jazykov EÚ a bude informovať všetky ostatné inštitúcie a orgány EÚ o novej iniciatíve,
- Komisia zabezpečí podporu (potenciálnym) organizátorom európskych iniciatív občanov (členské štáty majú vytvoriť aspoň jedno vlastné kontaktné miesto pre európsku iniciatívu občanov),
- Komisia bude zabezpečovať osvetu a komunikáciu o európskej iniciatíve občanov.

Politický prístup stále chýba

16. Napriek uvedeným návrhom a opatreniam zahrnutým v novom nariadení na zlepšenie postupu európskej iniciatívy občanov a odstránenie mnohých prekážok, sa postoj Komisie naďalej zdá byť málo otvorený a príliš defenzívny. Prejavuje sa to najmä na politických aspektoch iniciatívy občanov:

- participatívna demokracia je mimoriadne dôležitým nástrojom na obnovenie alebo zlepšenie dôvery v európsky projekt. Európska iniciatíva občanov sa preto musí vnímať ako cezhraničný nástroj účasti občanov na európskej demokracii, ktorý im dáva hlas v procese tvorby európskej politiky – európsky verejný priestor na diskusiu medzi občanmi a politikmi. Nové nariadenie však na to neposkytuje primeraný základ,
- súčasný konflikt záujmov Komisie, ktorá na jednej strane musí byť hlavným poskytovateľom informácií a podpornou štruktúrou pre európsku iniciatívu občanov, je jej hlavným „adresátom“ a zároveň rozhoduje o registrácii a prípustnosti iniciatív, vážne poškodzuje účinnosť týchto iniciatív, pokiaľ ide o podporu účasti a dôvery verejnosti,
- nové nariadenie vôbec nerieši konflikt záujmov Komisie, ktorá vystupuje 1) ako ústredný poskytovateľ informácií a 2) podporná štruktúra európskej iniciatívy občanov, a zároveň 3) ako orgán, u ktorého sa organizátori musia prihlásiť a zaregistrovať a ktorý 4) rozhoduje, či sa iniciatíva môže zaregistrovať a 5) v prípade úspešnej iniciatívy občanov musí prijať nadväzné opatrenia. Pretrvávanie tohto konfliktu záujmov ďalej poškodzuje účinnosť a legitimitu európskej iniciatívy občanov. V stanovisku VR z roku 2015 sa preto navrhuje poveriť preskúmaním kritérií prípustnosti neustrannú komisiu ad hoc tvorenú odborníkmi, vedcami a právnikmi, ako akúsi „radu starších“ alebo „obhajcov európskych občanov“,
- Komisia obmedzuje európske iniciatívy občanov na záležitosti, ktoré patria do jej pôsobnosti a ktoré môžu viesť k vzniku právneho aktu Únie v rámci zmlúv. Komisia sa nevie zbaviť čisto právneho prístupu a nie je dostatočne jednoznačná, pokiaľ ide o kritéria, ktoré treba stanoviť. Dôsledkom môžu byť svojvoľné posúdenia a hrozí aj umlčanie otvorenej a transparentnej politickej diskusie,
- Komisia zatiaľ nepredložila žiadny návrh, ktorý by vychádzal v ústrety požiadavke prijať iniciatívy občanov, v ktorých sa navrhujú zmeny zmlúv o EÚ,
- v rámci kritérií prípustnosti by bolo vhodné odkázať na práva a povinnosti občanov a na zásadu subsidiarity,
- niektoré iniciatívy občanov sa zameriavajú na dôležitú tému, nepodarilo sa im však získať 1 milión podpisov alebo dosiahnuť v určitých krajinách stanovené minimum. V súčasnosti sa takéto európske iniciatívy občanov jednoducho odložia ad acta. Komisia by však mala vhodnou formou reagovať v prípadoch, keď sa podarilo zozbierať významný počet podpisov, aby sa prípadný politický odkaz a s ním súvisiaca mobilizácia podpory nestratili,
- Komisia by mala verejnosti vo svojej oficiálnej odpovedi na európsku iniciatívu občanov, ktorá získala viac ako jeden milión podpisov, podrobne a transparentným spôsobom vysvetliť svoje politické rozhodnutia. Treba zabezpečiť politicky presvedčivú reakciu,
- Európsky parlament zohráva nenahraditeľnú úlohu pri otvorení politickej diskusie s občanmi, okrem iného prostredníctvom vypočutí, ktoré sa ustanovujú. Parlament by mal navyše zaručovať prijatie politických opatrení v nadväznosti na úspešné európske iniciatívy občanov a prihliadnutie na politický odkaz iniciatív, ktorým sa nepodarilo získať požadovaný počet podpisov,
- malo by sa dôkladne zvážiť vytvorenie príležitosti pre občanov, aby preskúmali opatrenia prijaté v reakcii na úspešnú európsku iniciatívu občanov a pokračovali v diskusii na príslušnú tému, čo by umožnilo prijímanie štruktúrovanejších a dlhodobých opatrení nadväzujúcich na vypočutia Európskeho parlamentu. Mala by sa preskúmať možnosť uskutočniť druhé formálne vypočutie, ktoré by usporiadal Európsky parlament a ktoré by zahŕňalo aj navrhovateľov európskej iniciatívy občanov, v nadväznosti na zverejnenie reakcie Európskej komisie na príslušnú iniciatívu, a taktiež by sa mal vytvoriť priestor na ďalšiu diskusiu medzi všetkými zainteresovanými stranami.

Zlepšiť všeobecné povedomie a vedomosti o európskej iniciatíve občanov

17. Informovanosť verejnosti o európskej iniciatíve občanov je dôležitá. Na tento účel by sa mali organizovať propagačné a reklamné kampane s cieľom zvýšiť profil ECI v médiách a medzi verejnosťou.

18. Európska iniciatíva občanov by sa mohla stať účinným nástrojom demokratickej účasti. Komisia a členské štáty by preto mali vyvíjať maximálne komunikačné úsilie, pokiaľ ide o tento nástroj, aby ho dali do pozornosti čo najväčšiemu počtu Európanov a podporovali aktívnu účasť na ňom.

Prínos Výboru regiónov a miestnych a regionálnych orgánov

19. Komisia by mala tiež nabádať a podporovať miestnych a regionálnych volených zástupcov, aby viedli osvetu o nástroji európskej iniciatívy občanov.

20. Európska iniciatíva občanov poskytuje Európanom nástroj, ktorý im umožňuje aktívne sa podieľať na tvorbe európskej politiky. Európsky výbor regiónov uznáva svoju vlastnú úlohu a zodpovednosť a v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie svojho predsedníctva ⁽³⁾ o zapojení výboru do európskych iniciatív občanov. Opakovane poukazuje na svoj záväzok podporovať európske iniciatívy občanov, ktoré spadajú do politickej zodpovednosti výboru a sú považované za politicky relevantné, ako napríklad podpora Európskej komisie pri skúmaní navrhnutých európskych iniciatív občanov z hľadiska ich miestneho alebo regionálneho významu a subsidiarity, organizovanie podujatí súvisiacich s európskou iniciatívou občanov, podpora decentralizovanej komunikácie v súvislosti s európskou iniciatívou občanov, vypracovanie stanovísk z vlastnej iniciatívy týkajúcich sa európskej iniciatívy občanov v oblastiach, v ktorých je to vhodné, aktívna účasť na vypočutiach v EP a na nadväzujúcich politických opatreniach, podpora realizácie úspešných iniciatív a vhodnej legislatívy ako odpovede v oblastiach, v ktorých je to vhodné.

V Bruseli 23. marca 2018

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽³⁾ 144. zasadnutie predsedníctva Výboru regiónov, 10. apríla 2013, bod 8 – CDR1335-2013_11_00_TRA_NB-item 8.